

הרמטכ"ל הבא

את, העיקרון הגורדישי. יכול מספק להצטיין בקרבות, במערכות — אך כשהוא הופך לאלוף, לרמטכ"ל — כל כישוריו הקודמים נעלמים כלא היו. שאתה מכפיף לו יותר כוחות, יותר חזיתות, יותר סמכויות ואחריות — כך קטן בושר תפקידו ושואף לאפס. הוא הופך לנפל עד כדי היותו סכנה לאומית.

אין ספק שחלק מהמינויים הכושלים בצה"ל לאורך שנותיו, נבעו מן העובדה ששנים ארוכות הבטיחה מפא"י שאלופי צה"ל ובעיקר רמטכ"ליו יבואו מ"המיפלגה". אחר כך, בת קופת ההתנגדות, ירשה את האישור המיפלגתי שיטת

אסור שהרמטכ"ל הבא יהיה זקוק להגנתו

הכאחזית של עיתונאי ועסקי השמאל

ה"סאחאקיות" — החבורות — ההתנגדות. מי היה יוצא פלמ"ח ומי לא. מי בא מהשירות וידע לברבר על "קרבות ש"ן בשי"ן" ומי לא.

כך פעל דוד אלעזר כש"הצער" את הצבא — ויכול חיים חפר לעמוד על הראש ולחבר את כל המאקאמות שבעולם — את אסונות נהרות הדם שהביאו חבריו "מסביב למדורה" לישראל בסוף שנות ה-60 ותחילת ה-70, אפילו ים של דיו לא ימחה. הבנת את זה שם — הנדן ברטוב?

בהשוואה לפארטאציות במינוי כמה מרמטכ"לי ואלופי צה"ל, בחיל האוויר, לעומת זאת, נשמרה הרמה המיקצועית של המפקדים. כי שם הוחרדה מלכתחילה המסורת העניינית, שקצין מקודם לפי כישוריו בלבד, וכשנאים לבחור במפקד חיל-אוויר חדש — הברירה בדרך כלל קשה, כי יש כמה מועמדים מצויינים.

★ ★ ★

אין ספק שדן שומרון הצטיין כלוחם וכמפקד בראשית דרכו. ויותר מאוחר — מי יכול לשכוח לו את פיקודו המעולה על חטיבת שיריון בקרבות הבלמה בימיה הראשונים של מלחמת יוסיכפורים. לנצח תזכור יומתו ופיקודו על מיצצא אנטבה.

באופן אישי אזכור גם בכל הידידות, ההוקרה והחיבה את האלוף דן שומרון, עת בא אלי ביוזמתו בימי מלחמת-הלבנון, כדי להזהיר את שר-הביטחון, אריאל שרון, מקשר של כמה קצרי נים בכירים נגדו. עוד אספר כיצד האלוף האמין הזה, שומרון, נקעה נפשו, כשהתברר לו שאותם קצינים חברו יחד לקום ולהטיל דופי ואחריות בשר-הביטחון, רק כדי להרחיק מעל עצמם ה"אחריות למחללהם ולכישלונותיהם בלבנון. בדיוק מה שקרה ימים מופסד לאחר-כך.

לכן האירוניה של ההיסטוריה היא שדן שומרון עצמו כרמטכ"ל מנסה ללא הרף מזה חודשים ארוכים, להטיל את האחריות לכישלונותיו על מחלוליו של הדרג המדיני. ברמיו ובהצהרותיו טוען שומרון שהפיתרון למלחמה הוא "מדיני" וממשיך באבחנותיו המגוחכות, מעשה פרשן צבאי, בין "טרור" ל"אינתיפאדה".

אין דבר מצער ומכאב יותר מלראות רמטכ"ל של צה"ל קם ונופל לפי "העיקרון הגורדישי" — מלבד הצער של כישלון המלחמה עצמה והכאב על קורבנותיה. כמובן שהדרג המדיני לא יינקה אף פעם מכישלוננו עד עתה במלחמה.

אבל אפילו במיסגרת ההנחיות המפוקקות, שהוריד הדרג המדיני, להפחית ככל הניתן את המהומות, נכשלה הצמרת הצבאית המטפלת בכך.

לכן כישלונה הוא מיקצועי טהור. כדי להבטיח בחירה נכונה של הרמטכ"ל הבא יש, ראשית, להבטיח שהוא לא היה ולא יהיה הפוך לעסקן פוליטי. מישוה שאיננו ציריכפיה של התקשורת. אלוף, שאיננו מתרוצץ בין שרים ועיתונאים, כדי לטרפד את פרויקט הלבאי, מאחז עיניים בהבטחת "חלופות", ואחר-כך מבזבז גם את התקציב הזה. אחר שאיננו נזקק להגנתו הפאטטית, לא על ידי עיתונאי ועסקי השמאל — כפי שארע באחרונה — ולא מצד פרשני הימין.

הרמטכ"ל הבא חייב לכן להיות בראש ובראשונה חיל מיקצועי.

במערכת הביטחון קשה לעיתים להבחין עד כמה עיקרון זה מתגשם. משום שכמה מהאלופים, ובעיקר הרמטכ"ל, מוגנים עליידי הצנורה הצבאית, וכאשר כושר תיפקודם לקוי מסוככים על כך בשם "שמירת סודות מיבצעים".

שם שלט העיקרון שכינינו אותו "העיקרון הגורדישי", לארדווקא משום שהאלוף (מיל') שמואל גורדיש היה הגרוע שבכולם, אלא משום שמלחמת יוסיכפורים היתה, עד היום, הנוראה שבמלחמות.

איש לא יכול לעולם מגדיר גורדיש את העובדה שהוא היה מפקד חטיבת-שיריון נועז, מוביל, פורץ. יתכן שאילו היה מפקד אגדה במלחמת יוסיכפורים היתה המלחמה מסי תימת ליד הפירמידות של ביזה ולא בקילומטר ה-101.

אבל ברגע שבו מינו אותו דין ואלעזר כאלוף פיקודי הדרום, מבלי שהקצין היה כשיר ובשל לכך, הם עשו עוול לשמואליק, שהיה כה חביב עליהם, ובעיקבותיו — וזה מה שחשוב — אימללו עם שלם. כמפקד חזית בשעת מלחמה הגיע גורדיש לשיא תיפקודו הלוקי, עד שחייבים היו להחליפו למעשה תוך כדי המלחמה, ולפלוט אותו מצה"ל לאחריה. כי אז עוד שילמו בצה"ל מחיר יקר אפילו עבור כמה ימי-מחרל במלחמה.

שר-הביטחון רבין ורמטכ"ל שומרון העיקרון הגורדישי בפעולה

דיין ודרו היו אנשים נבונים פי כמה מהעומדים בראש מערכת הביטחון היום ובכל זאת טעו כה חמורות במינוי מפקד החזית העיקרית בדרום. הם נפלו קורבן לקונספציה של "הצער הצבא", כשלמחות כיום ברור שנעזרים אינם מירשם להצלחה, כשם שבגרות אינה מחסנת בפני כישלון.

★ ★ ★

בבועה דומה, אף יותר אטומה, חיים כיום רבין ושומרון. יאנוש ב"גל, כמפקד חטיבת שיריון ברמת-הגולן במלחמת יוסיכפורים, ייזכר לתמיד כמי שבזכותו ניצלו

כעם שילמו בצה"ל מחיר יקר

אפילו עבור רק כמה ימי-מחרל

רמת-הגולן ואף עמק-הירדן ב-1973 מהשיטפון ההרסני של הגייסות הסוריים המשווריינים. אבל כשעלה בדרגה וניהל במלחמת-הלבנון עוצבות על מאות הטנקים שלהן, הוא נחשב ככישלון מוחלט. לכן מיהר יחד עם שותפו לאותו כישלון, עמרם מיצנע, להפנות את אצבעו בהאשמת הדרג המדיני. ועתה נתבשרנו במזליטוב שהוא קיבל מינוי של יועץ אל תצפו כלל שמישהו מהאלופים שנכשל יעלה בדעתו להגיש כחוצאה מכך, את התפטרותו. המושג קצין וג'נטלמן שיך לסרטים.

המיקרה של יאנוש, כמו מיקרים רבים אחרים, מהם ידועים ומהם עדיין סמויים, מאמת

שאלת מינויו של הרמטכ"ל הבא תעלה במקום או במאוחר. קרוב לוודאי שיהיה זה הרמטכ"ל, שבגורלו יפול הציווי לנצח במלחמה, שכופים הערכים על ישראל. שאם לא כך — יושמרו פה היהודים והמדינה תיהרס.

הכישלון הישראלי המוחלט לנצח בסיבוב הראשון של המלחמה, שמנהלים הפלסטינים יומיום ברחבי ארץ-ישראל, זה 18 חודש, אינו אומר שאי-אפשר לנצח בה בסיבוב השני, הנוכחי. סיבוב המתאפיין בשימוש פלסטיני מתגבר בנשק חם, התפשטות האלימות משני צידי הקו הירוק לשעבר, והתופעה החמורה של נטילת החוק לידים בידי אזרחים יהודים, שנוכחו כי הממשלה והצבא אינם מסוגלים להבטיח להם הגנה מיני-מלית.

הצלחותיהם המתמשכות של הפלסטינים עתידות לסחוף במקדם או במאוחר את יתר מדינות ערב, כולל עיראק, ואף מצרים, לשדה-הקרב נגד ישראל.

לכן, בחירתו הנכונה של המועמד לתפקיד הרמטכ"ל הבא הופכת להיות חיונית עד קיומית ממש.

מה שבטוח הוא מי אסור לו בשום פנים להיות אף מועמד לכהונה החשובה: כל מי בצמרת צה"ל שבמעשה ובמחדל תורם ישירות למסלה המת-משכת.

★ ★ ★

תאמר מיד האמת שבכמה ממלחמות ומערכות ישראל, ניצח צבא העם, הוא צה"ל, למרות כמה מהרמטכ"לים וה"אלופים שלו.

יגאל ריין, ראש המבצעים במטכ"ל מלחמת-העצמאות, הציל את המצב כשהרמטכ"ל הראשון יעקב דורי חלה. יגאל

דן שומרון חשך קעור של

גנרלים כושלים נגד שרון

אלון, האלוף המזהיר ביותר של אותה מלחמה, קבע בניצחונותיו את גבולות המדינה יותר מאשר הרמטכ"ל. במלחמה בלבנון השיגו לוחמי צה"ל את ההישגים, למרות מישגים וטעויות של מפקדים כמו אביגדור ("יאנוש") ב"גל, עמרם מיצנע ואחרים.

לוחמים במלחמת יוסיכפורים קבעו את הניצחון במיל-חמה הקשה והאכזרית מכולן במערב-סואץ וברמת-הגולן, למרות כישלון הרמטכ"ל דוד אלעזר, אלופי הפיקודים, ומעליהם שר-הביטחון, משה דיין.

משה דיין, כרמטכ"ל, יום, הכין וניהל את מיצנע קדש ב-1956, שבעיקבותיו קצרה ישראל הצלחות מרחיקות-לכת. אחר כך, בשיא תקופתו כשר-הביטחון, הגיע דיין לשפל תיפ-קורו — במלחמת-התשה ולאחר מכן באסון מלחמת יוסי-כפורים.

אך לעומת יצחק רבין של היום, עדיין נחשב משה דיין כגוליבר ביטחוני.

גם כאן מקופלת טרגדיה אישית ומה שיותר חמור, במיקרה שלנו, לאומית.

יצחק רבין, כאלוף בצה"ל ובמיוחד כרמטכ"ל, נחשב כאחד המעולים. לעומתו יורשיו, מוטה גור ודן שומרון, ייחשבו כבר היום כרגירק. רבין הכין את צה"ל למלחמת ששת-הימים, למרות שניתן היה אז להיכנע לדרישות גמאל עבד אל-נאצר ולהסכים ל"פיתרון מדיני". ניצחון מלחמת ששת-הימים ומירב ההישגים נרשמו, ובצדק, לזכותו.

אך כמו דיין לפניו, מאפיל כבר עתה תיפקודו של רבין כשר-הביטחון — בעיקר בשנה וחצי האחרונות — על ימי וזהרו כרמטכ"ל.

★ ★ ★

מהחיים האזרחיים, במקדי המשק הפרטי והציבורי ועל אחת כמה וכמה במערכת הממשלתית, יש לנו הוכחות למכביר למימוש "העיקרון הפיטרי". הוא גורס שיש לאדם תיקרת יכולת מסוימת, ומי שהצטיין בתפקיד מסוים — יתגלה מעל כישלון חרוץ בתפקיד רם יותר, כאשר תפקיד זה נמצא מעל תיקרת יכולתו.

"העיקרון הפיטרי" בגולגולת הצה"לי ראוי לכי-נוי, "העיקרון הגורדישי".